

GELOOF IN DROMEN OF.....

Met circa één miljoen waarnemingen bezit het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg een van de grotere natuurdatabanken in Nederland. Wij zijn van oudsher één van de belangrijkste gegevensverzamelende organisaties. Tot in de jaren zeventig werden de bijzondere waarnemingen in het Maandblad gepubliceerd. Dit drukwerk heeft zo zijn problemen. Alleen de bijzonderheden worden opgenomen. Gewone waarnemingen bleven in de veldboekjes staan, als ze al werden opgeschreven. Bovendien in welke aflevering stond die soort nu? Niet erg overzichtelijk en toegankelijk, maar wel een belangrijke historische bron. Van welke provincie in Nederland heb je meer dan 90 jaar natuurdocumentatie beschikbaar?

De eerste studiegroepen ontstonden in de jaren tachtig en elke studiegroep bouwde een eigen papieren waarnemingenarchief. Niet alleen de bijzonderheden, maar ook de gewone soorten werden opgenomen. Veel papierwerk, moeilijk toegankelijk en weinig overzichtelijk. Men zocht een oplossing in automatiseren. Midden jaren tachtig ontwikkelde Johan de Boer het programma Inventar. Het Genootschap was de eerste die het gehele waarnemingenbestand digitaliseerde. Een grote vooruitgang: de waarnemingen zijn op elk moment en in elke volgorde beschikbaar. Begin jaren negentig was het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg toonaangevend voor zijn databank.

De wet van de remmende voorsprong trof het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Inventar voldoet niet in de huidige Windows omgeving. Wat we 10-15 jaar geleden "top" vonden, is nu achterhaald. Vooral de problematische conversie en uitvoer remmen de groei van de database. Een deel van onze gegevens is zelfs niet meer in Inventar op te nemen. Bovendien hebben nieuwe technologieën, zoals internet, hun intrede gedaan. Al met al tijd om weer een stap voorwaarts te zetten.

Stond in het oude denken de databank centraal, tegenwoordig is dat een hulpmiddel om gegevens te bewaren. Bij het zoeken naar iets nieuws moet je uitgaan van de gebruiker: wat wil hij of zij? De waarnemers willen hun waarnemingen bewerken en completeren. Zij willen overzicht. Ook is een nieuwe categorie gebruikers ontstaan: overheidinstanties, zoals provincie, waterschappen of gemeenten en de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, Natuurmonumenten). Zij willen compleetheid en gemakkelijke beschikbaarheid. Kortom, niet de waarnemingen, maar het gebruik bepaalt hoe het nieuwe eruit gaat zien.

Laat ik wat schetsen: "In het veld noteer ik de waarnemingen in mijn pocket PC, waar een invoerprogramma op zit, waarbij ik alleen met de stift op de namen hoeft te drukken. De coördinaten komen automatisch uit de aangekoppelde GPS. Thuis lees ik de palmtop uit op de pc en via internet log ik in op de databank van het Genootschap. De waarnemingen worden overgestuurd en ik kan ze vergelijken met wat reeds aanwezig was". Nu andersom: een Genootschapper of een ambtenaar wil weten welke soorten er in een gebied zitten. Zij loggen in op de database van het Genootschap. De gewenste informatie wordt zichtbaar op kaart of in tabellen en is naar believen te bewerken. Bedenk wat de mogelijkheden zijn: terreinbeheerders kunnen hun beheer afstemmen op de aanwezige soorten, overheidinstanties kunnen de natuurwaarden in hun beleid betrekken en Genootschappers kunnen de inventarisaties richten op de witte plekken.

We willen de achterstand omzetten in een voorsprong en de kracht van het Genootschap maximaal benutten. Onze database wordt omgebouwd tot een databank, toegankelijk vanaf Internet. Bruikbaar voor alles en iedereen, maar met autorisaties zodat de waarnemingen niet op straat liggen. De eerste stap, het vinden van een geschikt programma, is vergoed. We denken aan een professioneel programma, dat landelijk wordt ingevoerd met een hoge mate van standaardisatie voor uitwisseling met derden. De tweede stap, het vinden van partners, die de

databank voor hun beheer of beleid kunnen en willen gebruiken is in volle gang. Zij vormen het financiële draagvlak om het systeem te kunnen exploiteren. De derde stap, is de Genootschapper vertrouwd maken met digitaal veldwerk. Niet dat papier niet meer zou mogen, maar digitaal moet ook kunnen.

Als dit stappenplan lukt dan is de omzetting van het oude systeem naar het nieuwe het begin van wat ik noem de "Natuurbank Limburg". Het wordt een genoegen voor al onze inventariseerders, en een onuitputtelijke informatiebron voor beheerders en beleidinstanties. Het bestaat zal stimuleren tot verdere groei. Waarnemingen zullen niet meer verloren gaan in notitieboekjes of projectrapportjes. De één miljoen worden snel twee miljoen. En Limburg wordt toonaangevend in beschikbaarheid en gebruik van veldwaarnemingen. Daar zijn de waarnemingen toch voor bedoeld: dat er iets mee gebeurt! Dagdromerij? Waarschijnlijk niet...

Veldwerk met de Herpetologische Studiegroep (foto: H. Heijligers).

Reinier Akkermans

vice-voorzitter Natuurhistorisch Genootschap in Limburg